

4. nyelvi feladatsor

Szófajok

1. A megadott betűből kiindulva lépésenként egy-egy betűvel bővítsd a betűpiramist úgy, hogy a megadott szófajnak megfelelő szót kapj!

E

A) ___ ___ kötőszó

B) ___ ___ ___ igekötő (névmási határozószó)

C) ___ ___ ___ főnév, köznévi

D) ___ ___ ___ melléknév

2. Ha a megadott szóból néhány betűt elveszünk, különböző szófajú szavakat kaphatunk. Találd meg a kért szófajú szavakat!

Példa: LEMEZ → főnév: MEZ

→ igekötő: LE

→ névmás: EZ

LÖVÉS

A) ige:

B) névmás:

C) kötőszó:

3. A következő szavak mindegyike 2–2 szófajba is beletartozhat. Írd a megadott szavakat a táblázat megfelelő sorába! Vigyázz, 3 szót nem tudsz sehová írni!

A beírható szavak: halandó, író, keresztül, meg, múlt, ó, óta

ige és főnév	
beálló melléknévi igenév és főnév	
indulatszó és melléknév	
igekötő és névutó	

4. Keress a szövegből 1-1 szót a megadott szófajokra!

Romhányi József: A papagáj szónoklata

Egy ritka bátor

papagáj kitört a rácsos kalitkából.

Kint magához intett

néhány cinkét, pintyet,

hogy mint szabad szellem

szónoklatot tartson a rabtartók ellen.

És mert gyakorlott lett régen a beszédben,

el is kezdte szépen,

a Nagy Igazságot rikoltva szét:

– Gyurrika széép!

a) főnévből képzett melléknév:

b) vegyes hangrendű határozóragos főnév:

c) a versben előforduló első kötőszó:

d) határozói igenév:

e) névutó:

5. Az alábbi szó párok közül karikázd be azt a szóalakat, amelyekre igaz a melléjük írt állítás!

a) folyt – fojt: múlt idejű ige

b) kiált – kiállt: igekötős ige

c) álld – áld: felszólító módú igealak

d) sújt – súlyt: tárgyragos főnév

e) bojt – bolyt: szótő

f) fogja – foglya: főnév

6. Az alábbi szavak mindegyike 2-2 szófajba is besorolható. Válaszd ki a megfelelőket a felsoroltakból, és írd a szavak mellé!

ige, igekötő, főnév, melléknév, melléknévi igenév, számnév, névmás, névelő, kötőszó

a) az:

b) vagy:

c) ki:

d) festett:

7. Milyen szófajúak az alábbi mondatok kiemelt szavai? Válaszd ki a megfelelőt a felsoroltak közül, és írd a pontsorra! Egy szófaj neve csak egy helyen szerepelhet!

a) A lázcsillapító gyorsan **hat**.

b) A mese főszereplője egy **óriás**.

c) Az **óriás** mamutfenyők védett fák.

d) Élt egyszer **egy** faluban egy öregember.

e) **Egy** almát kérek, kettő sok lenne.

f) Éppen **az** kellene nekem.

főnév, határozatlan névelő, határozott névelő, határozószó, határozott számnév,

határozatlan számnev, ige, melléknév, mutató névmás, névutó

8. Húzd alá a felsorolásokban azt a szót, amelyik szófaji szempontból nem illik a többi közé!

Az indoklást egészítsd ki a megfelelő szófajok megnevezésével!

a) toltá – torta – hordta – hozta – húzta

b) Indoklás:

Az aláhúzott szó szófaja, míg a többié

c) zokni – lakni – masni – néni – póni

d) Indoklás:

Az aláhúzott szó szófaja, míg a többié

e) kedves – neves – heves – keres – éves

f) Indoklás:

Az aláhúzott szó szófaja, míg a többié

9. Az alábbi szavak mindegyike – jelentésétől függően – több szófajba is tartozhat. Válaszd ki, melyik illik közülük a megadott kategóriákhoz, majd a kiválasztott szót írd a pontsorra! Mindegyik helyre csak egy szó kerül, így három szó nem illik sehova sem.

ki – vad – este – zár – század – meg – vagy

a) főnév és számnev:

b) főnév és melléknév

c) főnév és határozószó:

d) főnév és ige:

10. A felsorolt szavak közül keress egy-egy helyes példát az alábbi meghatározásokra, és írd be azokat a táblázat megfelelő helyére!

szálunk, rosszal, tanult, nézet, karóra, írtatok, értek, gally

a) egyes és többes számú ige is lehet	
b) főnév és ige is lehet	
c) ige és melléknévi igenév is lehet	
d) birtokos személyjellel ellátott főnév	
e) szótő és ragos szó is lehet	

11. Keress szófaji párokat az alábbi szavak közül, és írd őket a megadott vonalra! 3 párt találsz!

DE MEGBESZÉLVÉN EL ÉN AZ EGY TÉLI BÁL FELSZÁLL RÓLAM KEREK KÖZÖTT

a) –

b) –

c) –

12. Tegyéél a megadott szó elé és utána is egy-egy szótagot úgy, hogy mindkét esetben a megadott szófajnak megfelelő szót kapj! A szótagokat írd a vonalra!

Például: A kiegészítendő szó: ma

Az új szó szófaja: a szó elé tett szótaggal együtt melléknév: néma

a szó után tett szótaggal együtt főnév: majom

a) A kiegészítendő szó: rom Az új szó szófaja: A) a szó elé tett szótaggal együtt számnév: rom

B) a szó után tett szótaggal együtt ige: rom

b) A kiegészítendő szó vas Az új szó szófaja: A) a szó elé tett szótaggal együtt ige: vas

B) a szó után tett szótaggal együtt melléknév: vas

A szófajok témakörhöz kapcsolódó digitális tananyag linkje:

https://www.nkp.hu/tankonyv/magyar_nyelv_6_nat2020/